بەشی زمانی کوردی

کۆلێژی زمان

زانکۆی سەلاحەدین

بابەت : ئیتیمۆلۆجی

کۆرس بوک :ساڵی دووەم

ناوی مامۆستا : د. ساکار ئەنوەر حەمید

ساڵی خوێندن :٢٠٢٣-٢٠٢٤

Course Book

١- ناوى كۆرس	ئیتیمۆلۆجی
٢-ناوى مامۆستا	د.ساكار انور حمید
٣-كۆلیژ /بەشی زانستی	كۆلیژی زمان / بەشی زمانی كوردی
٤- پەیوەندی	ئیمەیڵ : sakar.hameed@su.edu.krd
٥- كاتژمێرەكان له هەفتەیەكدا	٣ كاتژمێر تیۆری لە هەفتەیەكدا
٦- ژمارەی كاركردن	
٧- كۆدی كۆرس	
٨- پرۆفایلی ئەكادیمی مامۆستا.	من(د.ساكار انور حمید) هەڵگری بڕوانامەی دكتۆرا، نازناوی زانسی(مامۆستا)، پسپۆری زمان/دەنگسازی، دەرچووی كۆلێژی زمان/بەشی كوردی ساڵی ٢٠٠٤/٢٠٠٥، بۆماوەی ٢ساڵ (ی.توێژەر) كاركردن لەهەمان كۆلێژ، پاشان لەساڵی ٢٠٠٧/٢٠٠٨ لەماستەر وەرگیرام، دواتر له ساڵی ٢٠٠٩بڕوانامەی ماستەرم پێ بەخشرا لە پسپۆری لێكسیكۆلۆجی، لەساڵی ٢٠١٠ نازناوی مامۆستای یاریدەدەرم پێدرا، هەر لەو ساڵە وانەی (زارناسی)م بەقۆناغی یەكەم وتەوە، دواتر وانەی (تیۆری زمان) بە قۆناغی سێیەم، ساڵی ٢٠١٥-٢٠١٦ (تیۆری زمان)بەهەمان قۆناغ، وانەی (شارستانییەی كورد)یش بە قۆناغی دووەم دەگووتەوە، لە ساڵی ٢٠١٨ لە دكتۆرا وەرگیرام، لە ساڵی ٢٠٢٠ بڕوانامەی دكتۆرام پێبەخشرا. چوار ساڵە وانەی (لێكسیكۆلۆجی)دەڵێمەوە ، دوو ساڵە وانەی (ئیتیمۆلۆجی) بە قۆناغی دووەم دەلێمەوە وانە بۆ ماوەی ١٥ ساڵە وەكو مامۆستای زانكۆ كاردەكەم لەهەمان كۆلێژ و بەشی ناوبراو كە لە سەرەوە ئاماژەم پێدا، سوپاس.
٩-وشە سەرەكیەكان	چەمك و پێناسەی ئیتیمۆلۆجی، وشەی بێگانە، وشەی ڕەسەنی كوردی، وشەی نوێیاو، وشەی مردوو، سستی و چالاكی وشەی زمانی كوردی

ناوەرۆکی گشتی کۆرسەکە : ئیتیمۆلۆجی ئەو بەشەیە لە زانستی وشە، کە لە چۆنیەتی پەیدابوون و وەرگرتن و گەشەکردنی وشە و ئەو دەورانەی پێیدا تێپەڕیوە دەدوێ .واتەلە ڕەچەلەك و ڕیشەی وشەکان دەدوێ، هەروەها لەم کۆرسەدا گرنگی بە وشە ڕەسەن و خواستراو و مردوو و نوێیاوەکانی زمانی کوردی دەدەین. ئیتیمۆلۆجی زانستێکی گرنگە لە لێکۆلینەوە زمانەوانییەکاندا ناتوانرێت فەرامۆش بکرێت لە بابەتەکانی خوێندنی قۆناغی زانکۆیی بەتایبەتی بەشی زمانی کوردی.

ئاما نجی کۆرسەکە : ئاشناکردن و ناساندنی قوتابیان بە چەمك و پێناسەی ئیتیمۆلۆجی و رەچەلەکی وشەخواستراوەکانی زمانی کوردی و رەچەلەکی وشە رەسەنەکانی زمانی کوردی ، هەروەها ئاشناکردنی قوتابیان بەو لێکۆلینەوە زمانەوانییانەی کە لەسەدەکانی رابردووەوە تا ئەمرۆ نوسراون.

بەرپرسیارێتیەکانی قوتابی:

قوتابی بەدرێژایی ئەم ساڵەی خوێندنی کە لەسەریەتی ئەم ئەرکانەی خوارەوە جێبەجێ بکات، کە لە لایەن مامۆستای بابەتەوە پێی دەسپێردرێت، وەکو:

١-را پۆرتێك لەسەر یەکێك لە بابەتەکانی ناو کۆرسە کە، یان نزیك لە بابەتەکە.

٢-رێژەی ئامادەنەبوونی قوتابی بەبێ هۆ لەوانەکان و کەوتن بەهۆی نەهاتنەوە.

٣-ئاگادار کرنەوەی قوتابیان لە رۆژ و مانگ وکاتژمێری تاقیکردنەوەکان و نمرەی تاقیکردنەوەکە و ئامادەبوونی قوتابی لە رۆژی تاقیکردنەوەکە و مۆڵەت پێنەدانی بەهیچ شێوەیەك، ئامادەنەبوونی بە کەوتوو هەژمار دەکرێت.

شێوازی وانەوتنەوە :

-لە رێگاکانی وانە وتنەوەدا پشت دەبەسترێت بە رێگای تەکنیکی نوێ بە تایبەتی کۆمپیوتەر و داتاشۆ بۆ پێشکەشکردنی سەرە بابەتەکان و خاڵە سەرەکییەکانی (Power Pointبەبەکارهێنانی پرۆگرامی (بابەتەکان و نوسینی پرسیار، ئەمەش ڕۆڵێکی گرنگی دەبێت لە ڕاکێشانی سەرنجی قوتابیان بەرەو بابەتەکە.

-رێکخستنی تەختە و نوسین بە شێوەیەکی روون و رێك تا قوتابیان زیاتر سودمەند بن.

-بەکارهێنانی کاری گروپی بە قوتابیان و پێشبڕکێی پرسیار و وەڵام لە نێوانیاندا.

-رێگاکانی وانە وتنەوە دەبێت بەبێ جیاکاری نێوانیان، بە پێی هەرسێ ئاستی (زیرەك، ناوەند، بیرکۆڵ)ی قوتابیان ئە نجام بدرێت.

- پرسیارکردنی مامۆستا لەکاتی وانە وتنەوەدا خاڵێکی گرنگە دەبێتە هۆی بەکارخستنی مێشکی قوتابی و بەشداریکردن لە وانەکە.

شێوازەکانی هەڵسەنگاندن

قوتابی بەدرێژایی ئەم ساڵەی خوێندن دوو تاقیکردنەوە ئەنجام دەدات ، یەك لە وەرزی یەکەم ، تاقیکردنەوەی دووەم لە وەرزی دووەم دەبێت ، هەریەك لە تاقیکردنەوەکان ١٥ نمرەی لەسەر دەبێت ، ١٠ نمرەش لەسەر چالاکی سیمینار یان پێشکەشکردنی باسێك دەبێت لەبارەی یەکێك لە بابەتەکانی وانەکە و ئامادەبوون و چالاکی ڕۆژانەی قوتابی دەبێت کە دەکاتە ٤٠ نمرە کۆتایی سالیش ٦٠ نمرەی لەسەرە کە دەکاتە ١٠٠.

دەرئەنجامی فێربونی قوتابی: **ڕوونی ئامانجە سەرەکییەکانی بابەتی ئیتیمۆلۆجی بۆ قوتابیان وەك لەسەرەوە ئاماژەمان بەهەندێکیان کرد، بەلاّم یەکێك لەئامانجە هەرەسەرەکییەکان ناساندنی وشە خواستراوەکانی زمانی کوردی و ڕەچەلەکیان لەڕووی ئیتیمۆلۆجییەوە بەقوتابیان، تاوەکو ئاشنایەتییان هەبێ بەرامبەر بە وشە خواستراوەکان.**

لیستی سەرچاوەکان:

١-ساکار انور حمید(٢٠٠٩)وشەخواستن لەزمانی کوردیدا (لێکۆلینەوەیەکی ئیتیمۆلۆجییە)،نامەی ماستەر ،هەولێر،.

٢-جمال نەبەز (٢٠٠٨) وشەنامەکی ئیتیمۆلۆژیای زمانی کوردی، چاپی یەکەم.

٣-ئەورەحمانی حاجی مارف (١٩٧٥) ، وشەی زمانی کوردی، چاپخانەی کۆری زانیاری کورد، بەغدا.

٤- ئەورەحمانی حاجی مارف (٢٠٠٠)، بنج و بنەوانی هەندێ وشە، بەشی یەکەم،بەغدا.

٥-تابان محمد سعید حسن (٢٠٠٨) گەشەسەندن و پوکانەوەی گەنجینەی وشە لە زمانی کوردیدا، نامەی ماستەر، سلێمانی.

٦- رۆژان نوری عبدالله (٢٠٠٧)، فەرهەنگی زمان و زاراوەسازی کوردی، چاپی یەکەم ،کۆلێژی پەروەردە، زانکۆی کۆیە.

٧- ابراهیم السامرائی (١٩٩٧) الدخیل فی الفارسیه والعربیه والترکیه،معجم و دراسه، الطبعة الاولی،بیروت-لبنان.

ناوی مامۆستا	بابەتەکان
د. ساکار انور حمید **یەکەی وانە: ٢ یەکە**	**هەفتەی یەکەم: چەمك و پێناسەی ئیتیمۆلۆجی ، پەیدابوون و گەشەکردنی وشەکانی زمانی کوردی** **هەفتەی دووەم: خێزانە زمانەکانی جیهان** **هەفتەی سێیەم: وشەی زمانی کوردی:١-وشەی کوردی پەتی(ڕەسەن)** **هەفتەی چوارەم : تەواوکەری وانەی پێشوو**

هەفتەی پێنجەم: ٢-وشە خواستراوەکانی زمانی کوردی ، وشەی فارسی لە زمانی کوردیدا

هەفتەی شەشەم: (وشەی عەرەبی، وشەی تورکی) لە زمانی کوردیدا

هەفتەی حەوتەم: وشەکانی(هیندۆئەوروپی ، سانسکریتی /هیندی، ئینگلیزی) لە زمانی کوردیدا

هەفتەی هەشتەم: وشەکانی (یۆنانی ، چینی ، لاتینی ، سریانی ، عیبری) لە زمانی کوردیدا

هەفتەی نۆیەم: وشەکانی (رووسی، فەرەنسی، سلاڤی،ئەوروپایی) لە زمانی کوردیدا

هەفتەی دەیەم: وشەکانی (ئەلمانی ، ئیتالی، مەغۆلی، زاراوەی جیهانی) لە زمانی کوردیدا

هەفتەی یازدەهەم: موفرەداتی زمانی کوردی لەڕووی چالاکی و سستی یەوە.

هەفتەی دوانزەهەم : ڕەگی بێگانە لە موفرەداتی زمانی کوردیدا (١-وشەی بێگانە، ٢_زرەرێژ)

هەفتەی سیانزەهەم: وشەی مردوو، وشەی نوێیاو

نموونەی پرسیاری تاقیکردنەوە :

پ١/ پێناسەی ئەمانەی خوارەوە بکە؟

ئیتیمۆلۆجی: ئەو بەشەیە لە زانستی وشە، کە لە چۆنیەتی پەیدابوون و وەرگرتن و گەشەکردنی وشە و ئەو دەورانەی پێیدا تێپەڕیوە دەدوێ.

پ٢/ وەڵامی راست یان چەوت بەرامبەر ئەم دەستەواژانەی خوارەوە دابنێ :

وشەی (سەماوەر) لە وشەی (سام +ڤار) ی رووسییەوە وەرگیراوە

وەڵام : راستە

پ٣/ هەڵبژاردن : وەڵامی راست هەڵبژێرە :

وشەی (یەڵدا) لەبنەرەتدا وشەیەکی:

أ-یۆنانییە ب-سریانییە ج –تورکییە

وەڵام : ب_سریانییە

تێبینی تر :

پێداچونەوەی هاوەڵ